

Wet natuurbescherming

bosmuis, huisspitsmuis en veldmuis

Voor de bosmuis, huisspitsmuis en veldmuis gold in de voormalige Flora- en faunawet in beginsel dat het op grond van de artikelen 9 tot en met 11 verboden was ze te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen, ze opzettelijk te verontrusten en hun nesten, holen of andere voortplantingsplaatsen te beschadigen, te vernielen, weg te nemen of te verstoren. Op grond van artikel 16 e, eerste lid, van het voormalige Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten golden de hierboven genoemde verboden niet ten aanzien van de huisspitsmuis, voor zover dit dier zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevindt. In het tweede lid van artikel 16 e werd een algemene vrijstelling gegeven van de verbodsbepalingen in de artikelen 9 tot en met 11 voor de bosmuis en de veldmuis; deze vrijstelling gold dus ook voor buiten gebouwen of daarbij behorende erven en roerende zaken. Beide vrijstellingen golden voor het hele land.

Is er met de Wet natuurbescherming iets veranderd?

Tekst: Peter H.C. Lina, Naturalis Biodiversity Center, Leiden

Ja, op grond van artikel 3.10, derde lid, van deze wet is het opzettelijk doden of vangen of het beschadigen of ver-

Alleen de provincie Flevoland heeft vrijstelling verleend voor het bestrijden van schade door bosmuizen.

nielen van de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen (zoals verwoord in artikel 3.10, eerste lid, onder a en b, van de Wet), niet verboden voor de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden. Deze vrijstelling geldt voor het hele land, maar het verschil met de vrijstelling onder de Flora- en faunawet is, dat de landelijke vrijstelling voor de bosmuis en de veldmuis nu dezelfde beperking heeft als die van de huisspitsmuis: de vrijstelling geldt alleen in of op gebouwen of daarbij behorende erven en roerende zaken.

Voor het bestrijden van overlast of schade daarbuiten is dus een ontheffing of vrijstelling van de provincie nodig. Voor de huisspitsmuis zal dat doorgaans niet nodig zijn omdat deze soort voornamelijk overlast geeft in gebouwen. Denk aan stank, vervuiling door urine en uitwerpselen en door lawaai in holle delen van gebouwen. Daarentegen kunnen de bosmuis en de veldmuis buiten gebouwen en hun erven wel overlast geven en schade aanrichten.

De bosmuis

Alleen de provincie Flevoland heeft voor het gehele jaar vrijstelling verleend voor het doden van bosmuizen die schade veroorzaken, waarbij gebruik mag worden gemaakt van middelen die krachtens de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden zijn toegelaten of zijn vrijgesteld, als ook van klemmen en kastvallen. Het gebruik van klemmen die niet direct dodelijk zijn, zoals pootklemmen, is niet toegestaan. Voorts moet het opstellen van klemmen zodanig gebeuren dat de vangst van andere beschermde diersoorten zoveel mogelijk wordt voorkomen. Voor het bestrijden van overlast en/of schade door bosmuizen buiten gebouwen en hun erven zal in de andere provincies ontheffing moeten worden aangevraagd.

Provincie	Wet*)	Klemmen	Kastvallen	Vangkooien	Rodenators	Inundatie	Periode
Fryslân	X	X	X	X		X	Gehele jaar
Flevoland	X	X	X				Gehele jaar
Utrecht	X					X	Niet aangegeven
Noord-Brabant	X	X			X		Niet aangegeven
Limburg		X			X		Niet aangegeven

*)Middelen die krachtens de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden zijn toegelaten of vrijgesteld.

Tabel 1. Provinciale vrijstellingen en toegestane middelen ten aanzien van de veldmuis buiten gebouwen en hun erven.

De veldmuis

Vijf van de twaalf provincies hebben vrijstelling verleend ter bestrijding van schade door de veldmuis buiten gebouwen. Voor de overige provincies zal dus ontheffing moeten worden aangevraagd voor het bestrijden van schade door deze soort.

De vijf bedoelde provincies en de toegestane middelen en methoden ter bestrijding van overlast en schade door de veldmuis worden genoemd in Tabel 1. Zoals uit de tabel blijkt, verschillen de toegestane middelen en methoden voor de bestrijding van overlast en schade per provincie. Dat is ook het geval voor de vrijstellingen van de verschillende verbodsbepalingen en voorwaarden. Fryslân, Utrecht, Noord-Brabant en Limburg geven vrijstelling voor het (opzettelijk) doden of vangen en het (opzettelijk) beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen (artikel 3.10, eerste lid, onder a en b, van de Wet) buiten gebouwen en hun erven. Flevoland geeft alleen vrijstelling voor het (opzettelijk) doden van veldmuizen die schade veroorzaken, zoals in die provincie ook voor de bosmuis geldt.

Flevoland en Limburg stellen nog als aanvullende voorschriften dat het gebruik van klemmen die niet direct dodelijk zijn, zoals pootklemmen, niet is toegestaan en dat het opstellen van klemmen zodanig gebeurt dat de vangst van andere beschermde diersoorten zoveel mogelijk wordt voorkomen. Voor Flevoland zijn deze voorschriften voorlopig nog overbodig, omdat deze provincie feitelijk (nog) geen vrijstelling van artikel 3.10, eerste lid, onder a, van de Wet (het verbod tot opzettelijk doden of vangen) heeft verleend ten aanzien van de bosmuis en de veldmuis (zie kader). ●

Provinciale verordening van Flevoland

De bosmuis en de veldmuis worden genoemd in bijlage 2 van de provinciale verordening van Flevoland. Artikel 4, tweede lid, van deze verordening zegt dat ter voorkoming of bestrijding van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren veroorzaakt door de in bijlage 1 aangewezen soorten, het de grondgebruiker is toegestaan op de door hem gebruikte gronden of in/aan door hem gebruikte opstallen handelingen te verrichten als bedoeld in artikel 3.1, vierde lid (het verbod tot opzettelijk storen van vogelsoorten van de EU Vogelrichtlijn) en artikel 3.5, tweede lid (het verbod tot opzettelijk verstoren van diersoorten van bijlage IV van de EU Habitatrichtlijn*). Kijken we naar de genoemde bijlage 1 van de verordening dan zien we daar naast de opsomming van een aantal vogelsoorten, ook de bosmuis, haas en veldmuis genoemd staan. Deze soorten staan echter niet in bijlage IV van de EU Habitatrichtlijn*, maar wel in bijlage A van de Wet, dus voor die soorten gelden de verbodsbepalingen die genoemd worden in artikel 3.10, eerste lid, onderdelen a en b, van de Wet.

Dit is merkwaardig. In artikel 3.10, eerste lid, onderdeel b, van de Wet staat namelijk dat het verboden is de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen, terwijl in bijlage 2 van de provinciale verordening staat dat het doden van bosmuizen en veldmuizen gedurende het gehele jaar in de gehele provincie is toegestaan. De vrijstellingen en bijlage 2 zijn in tegenspraak met elkaar. Feitelijk is hier alleen maar vrijstelling verleend voor de verbodsbepaling in artikel 3.10, eerste lid, onderdeel b, van de Wet (namelijk het opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen) en niet voor het doden van bosmuizen en veldmuizen.

Er valt nog iets op in deze verordening. In het eerste lid van artikel 4 van de verorde-

ning staat dat ter voorkoming of bestrijding van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren veroorzaakt door de in bijlage 1 aangewezen soorten, het de grondgebruiker is toegestaan op de door hem gebruikte gronden of in/aan door hem gebruikte opstallen handelingen te verrichten als bedoeld in artikel 3.1, vierde lid (het verbod tot opzettelijk storen van vogelsoorten van de EU Vogelrichtlijn) en artikel 3.5, tweede lid (het verbod tot opzettelijk verstoren van diersoorten van bijlage IV van de EU Habitatrichtlijn*). Kijken we naar de genoemde bijlage 1 van de verordening dan zien we daar naast de opsomming van een aantal vogelsoorten, ook de bosmuis, haas en veldmuis genoemd staan. Deze soorten staan echter niet in bijlage IV van de EU Habitatrichtlijn*, maar wel in bijlage A van de Wet, dus voor die soorten gelden de verbodsbepalingen die genoemd worden in artikel 3.10, eerste lid, onderdelen a en b, van de Wet.

De vrijgestelde handelingen moeten overigens altijd plaatsvinden overeenkomstig het in Flevoland geldende faunabeheerplan. Plaagdierbeheersers dienen zich te houden aan de eisen van dit faunabeheerplan.

Bovenstaand voorbeeld laat zien dat blijkbaar ook voor provincies de Wet natuurbescherming complex is en dat als gevolg daarvan verordeningen opgesteld worden die tegenstrijdigheden bevatten.

*) en genoemd in bijlage II van het Verdrag van Bern of in bijlage I van het verdrag van Bonn.